

Israel Holmströms diktböcker?

Handskrifterna V 21 aq och V 7 i Uppsala Universitetsbibliotek

Av LARS LINDH

Rygg

Främre pärm

Bakre pärm

Bakre pärmens insida

V 21 aq, Uppsala Universitetsbibliotek.

I min uppsats ”Israel Holmström – de profana visorna och den ’lätta’ lyriken” publicerad i *Samlaren* 2013 antydde jag en framtida artikel om ”[h]uruvida V 21 aq och V 7 är ett försök att samla [Israel] Holmströms dikter eller rentav är Holmströms egna diktböcker”. Jag återkommer nu till frågan med en diskussion om de två handskrifterna i Uppsala Universitetsbibliotek (UUB) som eventuella autografer av Israel Holmström.

I tre appendix till föreliggande uppsats har jag utarbetat en jämförelse mellan respektive visbok, samt en förteckning, Appendix III, över samtliga visor och ”lätta” dikter i utgåvan av Israel Holmströms dikter: *Israel Holmström. Samlade Dikter. I*.¹ Den senare förteckningen upptar samtliga dikter i *SD:I* fram till och med sidan 346, samt i vilka arkiv respektive dikt återfinns, enligt uppgifter i *SD:I*. Sidorna 1–346 omfattar de dikter som kan betecknas som visor och lätt lyrik.

Jag har även infogat en kort beskrivning av visboken V 21 aq och V 7.

I UUB:s handskriftssamling finns ett stort antal visböcker i vilka Israel Holmströms visor och dikter finns representerade. I UUB finns samtliga, med ett eventuellt undantag, av de original som kan vara av Holmströms hand. Frågan huruvida vissa av dessa handskrifter kan vara av Israel Holmströms hand skall här tagas upp till prövning. Först gäller det att fastställa en eller flera andra handskrifter, vilka utom allt rimligt tvivel är originalhandskrifter av Israel Holmström.

I Riksarkivet (RA) finns några brev från 1693–1704 skrivna av Holmström som generalauditör och krigsråd. Breven är skrivna i tjänsten: två brev från 1693, ett från 1697, tre från 1702, ett från 1703, samt ett från 1704.² Förste arkivarie Lena Ånimmer vid avdelningen för enskilda arkiv vid RA anser att breven ”troligen [är] egenhändigt [nedtecknade], eftersom Holmströms brev inte är skrivna med den typiska kopiststilen”.³

Om vi utgår från den säkra hypotesen att breven är av Holmströms egen hand, blir nästa steg att jämföra handstilen i dessa brev med handstilen i V 21 aq och V 7 i UUB. Det skall här dock anmärkas att Casten Feif, Holmströms ämbetsmannabroder i kansliet och nära vän, som tog hand om Israel Holmströms efterlämnade tillhörigheter vid Holmströms död i Smorgonie 1708, har en handstil som är så gott som identiskt med Israel Holmströms; se brev från Casten Feif till Claes Ekeblad i Lunds Universitetsbibliotek.⁴ Vid Holmströms död är Casten Feif en av de två som den avlidne hade bett om utförande av sin sista vilja. Holmströms efterlämnade ägodelar i fältlägret förtecknades av hans kammartjänare Erich Ekman i ett dokument ”Krigs-rådets Disposition och all egendom”. ”Ett inventarium öfver Holmströms vid arméen befintliga egendom upprättades d. 28 Febr. 1708, och [...] denna [hade] försålts genom offentlig auktion”.⁵ Dokumentet över inventarier av Holmströms egendom har inte kunnat återfinnas.

Handskriften V 21 aq, beskrivning enligt ProBoks nomenklatur.

Ursprung

Geografiskt ursprung: troligen svensk
Datering: sent 1600- eller tidigt 1700-tal

Band

Storlek (mm): 164 x 205 x 50 (tväroktav)
Bandform: helskinnband, rygg med 4 bind (äka bind)
Bandteknik: byggt band, fast rygg, häftad på bind
Överdrag: brunt skinn
Pärmmaterial: papp
Bandtitel: -
Förslutning: det har funnits två par knytband i läder;
återstoden av förslutningen är två hål i den främre och bakre
pärmens
Bokblockets kanter: förgyllt
Försättsblad: saknas (utrivet)
Insidan av pärmarna klädda med brokadpapper, med bladorna-
ment, akantus och fåglar, fasaner

Banddekor

Dekorteknik och material: rulle, linjestämpel, förgyllt
Form: ?
Rygg: heltäckande dekor, stämpeldekor, förgyllt
Pärmar: ?
Ornament och motiv: heltäckande dekor, linjeramverk, ornamenterat ramverk
Dekorstil: renässans

De inledande sidorna 1–18 i visboken är utrivna, och de visor som funnits på dessa sidor finns endast förtecknade i registret. Även sidorna 171–184, ett lägg som fallit ur, saknas i visboken. Även dessa finns endast i registret. Samma hand har skrivit samtliga sidor i V21aq fram till och med sidan 382. Dessa sidor är paginerade. Efter denna sida finns registret, även detta möjligen av samma hand som föregående sidor, omfattande fyra blad. För tydlighetens skull skall här framhållas att registret således inte återfinns på de sista sidorna i visboken, vilket man skulle förvänta sig om avsikten varit att skriva in fler visor i boken. Detta har en viss betydelse för min diskussion i sista stycket av uppsatsen. Registret är i sig ej paginerat, ej heller de därefter följande två uppslag med anteckningar, eller snarast klotter, av annan hand än visboken i övrigt. På sidan 383 fortsätter visboken av, möjligen, samma hand som före registret. Även dessa dikter finns dock med i registret som föregår dem. Dikterna på sidan 383 och framåt har lagts till i registret vid senare tillfälle och av en annan hand än den ursprungliga. Inga av dessa dikter har medtagits i *Samlade dikter*. Bladen efter sida 401 är utrivna. Till skillnad från de utrivna sidorna 1–18 samt 171–184 har dessa senare sidor lämnat pappersrester i visboken, vilket medfört att en del av dessa har viss, obetydlig text kvarstående. Dåvarande bibliotekarien Anders Grape skriver i ett brevkoncept, inklistrat på bakre pärmens insida av V 21 aq, ställt till givaren Wilhelm Lindeberg vid Gävle Stadsbibliotek, att hela volymen är av Israel Holmström, och att dikterna nedtecknats ”förmodligen rätt tidigt på 1700-talet”. Enligt UUBs accessionskatalog är volymen överlämnad från Gävle Stadsbibliotek år 1920. Tyvärr går det inte att spåra hur handskriften införlivats med Gävle Stadsbiblioteks samlingar. Sista sidan i boken, s. 401 har texten ”Denna Bok tillhör mig Sofia Patist Christina Patist”. Även bakre pärmens insida har text: ”Sofia sberg (Elsberg/ Osberg ?) né de patist”.⁶ Johan Papist var fänrik vid Stralsundska inf.-reg. 1701, enligt Adam Lewenhaupt, *Karl XII:s officerare: biografiska anteckningar*, 1920, s. 499.

Den andra handskriften återfinns i kapseln V 7 i UUB. Den innehåller ett stort antal slaktade, eller på annat sätt spridda delar av äldre visböcker. En av dessa korrupta visböcker är några sidor i original, således ej vid senare tillfälle, sammanbundna sidor ur ett ursprungligt mer omfattande band. Bandet saknar pärmar och har omfattat ytterligare blad. Visboken är i oktav (ej tvär-oktav). Samtliga dikter är av Israel Holmström, och troligen av samma hand som V 21 aq.

Under fem dikter i V 7 har Holmström skrivit sitt namn med olika förkortningar. Bernt Olsson menar att det finns ”stora likheter med Holmströms autentiska underskrifter. Det är [...] sannolikt att Holmström själv har roat sig med att variera sätten att ange författaren än att en avskrivare skulle ha gjort det”.⁷

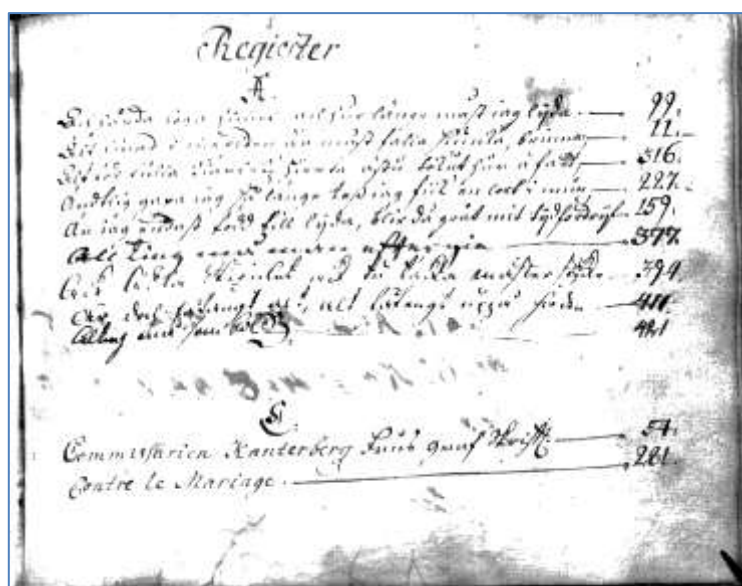
En jämförelse av de handskrivna brev, vilka förvaras i KB, som med säkerhet är av Israel Holmström, och dikterna i V 21 aq samt V 7 i UUB visar att det möjligen är samma hand som fört pennan. Bernt Olsson menar att ”[s]ärskilt värde förefaller V 7 ha. Den ger i allmänhet bättre läsning än andra avskrifter för de dikter som också finns på andra håll. Sannolikt utgör den en avskrift av Holmströms egna manuskript”, och försätter med en reflexion rörande V 21 aq: ”V 21 aq har den största vikt genom mängden av dikter. Men texterna är oftast sämre än i andra avskrifter”.⁸

Ytterligare lösa blad i olika samlingar i UUB har undersökts. Många av dessa har en handstil som ligger mycket nära den i V 21 aq och V 7, bland annat Palmskiöld 395 och N 1121. Palmskiöld 389 har ”Den olyckelige Sylvander” med namnteckningen *Is. Holmström*, och ”Verser i sanden skrefne medh een kiäpp” med namnteckning *Isr. Holmström*, samt ”En General Rumormästares Supplik til K. Carl XII” med namnteckningen *I Holmström*. N 1124 har ”De må säija hwad de wilia” med underskriften *Is: H:*.

Den inledande frågan rörande handskrifterna V 21 aq och V 7 som Holmström-autografer kan tills vidare inte med bestämdhet besvaras. Ovan har påpekats att registret i V 21 aq placerats inte i slutet av handskriften, vilket borde vara det naturliga av en författare som fortlöpande skriver in sina verk i diktboken, utan cirka 25 sidor från bokens slut. En hypotes, och det är bara en sådan, kan vara att Holmström, alternativt Casten Feif, skrev in dikterna fram till sidan 382, och när Casten Feif tog hand om Holmströms kvarlåtenskap och boken naturligtvis var avslutad, upprättade Feif registret.

En ytterligare analys av handskriften i de brev vi har tillgängliga samt handskriften i visböckerna, gjord av en handstilsexpert, kan kanske bidra till frågans lösning. En undersökning av papper och bläck i handskrifterna kan ge svar på frågan om när i tiden de båda skrifterna bör ha skrivits.

APPENDIX I: V 21 aq

Registret för bokstäverna A, B och C till V 21 aq, UUB.

Nedanstående förteckning omfattar de visor som ingår i V 21 aq med notering om vilka sidor som saknas i denna volym. I kolumnen ”Övriga arkivalier i UUB i vilken resp. dikt återfinns” förtecknas de dikter som finns i V 7, samt övriga arkiv i UUB. Dessutom förtecknas efter de dikter som ingår i V21aq även de övriga dikter som ingår i *Samlade Dikter:1*, sidorna 1–346. Gåtor, Spådomar och Epigram, s. 347–405 i *Samlade Dikter:1* är ej medtagna, förutom Gåtor X. ”En skriffit föruthan bläck, en book föruthan papper”, s. 332 i V21aq, och de fyra Epigrammen, s. 330–332 i V 21 aq. Den gåta och de epigram som medtagits finns således inkluderade i V 21 aq.

Av förteckningen nedan framgår att en stor del av de dikter som inte återfinns i V 21 aq och V 7, men medtagits i *Samlade Dikter:1* har däri anmärkts vara av osäker proveniens.

Dikterna som återfinns i *Samlade Dikter:I* har nedan numrering enligt utgåvan, med prefix F= Förnöjsamhetsvisor, S= Sällskapspoesi, D= Dansvisor, B= Burleska dikter. Kärleksdikter anges utan något prefix.

	Visboken V21aq, UUB. Gråmarkerade är inkluderade i registret i V 21 aq	Anm. ang V 21 aq	Övriga arkivalier i UUB i vilken resp. dikt återfinns	<i>Samlade Dikter I (SD:I)</i> , <i>Samlade Dikter II (SD:II)</i>	Övriga arkiv, om dikten inte finns i UUB
XXXII Den olyckelige Sylvanders ynckefulla lefwerne och önskelige död. Sist när iag tanckefull min tijd till att förstöra	1	Sid 1–18 är utrivna. Endast i registret	V 4 (s. 181–194), Palmskiöld 389, N 1112 (s. 8–13), N 1121 (s. 73–81 och 159–162), Westin 135 (s. 2–6)	s. 158	
Grav I. Grefwe Magnus Gab: De la Gardie (1686) Alt hwad i werlden är måst falla, siunka, brinna	11			<i>SD:II</i> , s. 121	
	19–21				
XXIII Stockholms flickor lät Ehr fågring/ frija mig från den belägring	22–52		Palmskiöld 395 (s. 207–222)	s. 94	

	Visboken V21aq, UUB. Gråmarkerade är inkluderade i registret i V 21 aq	Anm. ang V 21 aq	Övriga arkivalier i UUB i vilken resp. dikt återfinns	Samlade Dikter I (SD:I), Samlade Dikter II (SD:II)	Övriga arkiv, om dikten inte finns i UUB
Grav III. Spaldingh (1688)	53–64			SD:II, s. 132	
Commissarien Kanterberg frus grafskrift (f. Spalding enl Anders Grape) d. 1688)	54			Samma som ovanstående	
S5. En rosenröder mund och krijte hwijta tänder	65	OBS! samtliga sidor 65–73 finns i visboken	V 7	s. 216 "Holmströms middag"	
S8. En wacker flicka med behag	66		V 7	s. 219 "Holmströms middag"	
S10. Det trätte några sidst eij ljtet mellan seij	66		V 7	s. 221 "Holmströms middag"	
S7. Så hwijter som en drifwa snöö	67		V 7	s. 218 "Holmströms middag"	
S2. Jag skrifwer fljigt lefwer braa	68		V 7	s. 213 "Holmströms middag"	
S12. Med denna versen iag förstår	69		V 7	s. 223 "Holmströms middag"	
S3. Jag ligger giärna när iag får	70		V 7	s. 214 "Holmströms middag"	
S4. Du äst en man som reesa ska	70		V 7	s. 215 "Holmströms middag"	
S6. Kärlek och Krijg har iag mäst älskat öfwer alt	71		V 7	s. 217 "Holmströms middag"	
S9. Fast man tåf honom intet hörer	72		V 7	s. 220 "Holmströms middag"	
S11. En iag eij berömma får	72		V 7	s. 222 "Holmströms middag"	
S1. En sulten swarter mager kar	73–74		V 7 (I:H:f)	s. 211 "Holmströms middag"	
Grav IV. Så måste hiertat (Ingrid Nohlanwäder) (1696)	75–86			SD:II s. 140	
XXVII Här skrifwer den hwars hand och hierta du har bundit	87–97			s. 127	
XIII Man har befält att iag här werset skulle skrifwa	98–99			s. 54	
XIV Ach hårda höga himmel, ach! hur länge måst iag lijda	99–105		N 1112 (s. 22–25)	s. 55	
XVIII Wist är Jag födder på Jorden till lijda	106–111		N 1121 (s. 81–82), N 1112 (s. 26–28)	s. 72	
FV Lustig frisk opp/ Hwarföre skall iag söria	111		Palmskiöld 395 (s. 149)	s. 204 (december 1700 ?)	

	Visboken V21aq, UUB. Gråmarkerade är inkluderade i registret i V 21 aq	Anm. ang V 21 aq	Övriga arkivalier i UUB i vilken resp. dikt återfinns	Samlade Dikter I (SD:I), Samlade Dikter II (SD:II)	Övriga arkiv, om dikten inte finns i UUB
IV J Fouglar små som siunga i Skougen	113–115		Westin 135 (s. 31–32)	s. 27 Osäker attribution enl. SD:I	
VII Contre L'amour. Kiärleken syns wähl först	115–118		Westin 135 (s. 23–24)	s. 33	
XIX Ödemark i willa Skougar,/ Der som ängzlan walt sitt boo	119–122			s. 77	
Jag älskar frij att lefwa	122–125	Enl. SD:I samma som s. 281–284		s. 206	
BXI WJßerlig war iagh då Galen i Pannan	125–129		Palmskiöld 493 (tryck), Palmskiöld 389	s. 316	
BX Fahn weet hwad fahr min tänkte	129–138			s. 307	
BIX Klagedicht Öfwer den sorg som en unger swän sig tillbringar. Men war iag icke willer	139–146		Palmskiöld 389, N 1124 (s. 147–148, 149–150)	s. 296	
BXIV Jngen så fullkomblig skattas	147–158		N 1124 (s. 159–160)	s. 331	
FI Contre La Fortune. Är Jagh endast född till lijda	159–164		Palmskiöld 394 (s. 85–86), V4 (s. 79–85), Westin 135 (s. 8–10), N 1115 (s. 1–4)	s. 185	
XII Jag swor wähl en gång förr at aldrig mera älska	165–170			s. 49	
Stenstela bröst och flinthåla hierta	171	Sid 171–184 saknas i visboken. Finns endast i registret		ej i SD:I	
XVI Dhen trogne Tyrzis klagan öfwer dhen wackra Belides hårdheet. Kommer skåder, Heerdar all på den skiöna Tyrzis qwahl	173		Westin 135 (s. 15–16), N 1121 (s. 162–163)	s. 63	
Hör skiöna Wallborg jungfru fijn	176–184			ej i SD:I	
DV WÅra Monsieurer och unga Bussar	185–190		Palmskiöld 493	s. 269 Osäker attribution enl. SD:I	
BXIII Sidst om en mårگون goo/ så fick iag giffte tankar	191–199		Palmskiöld 395 (s. 204–206, 275–277), V 7	s. 324	
V J går blef iag mäd spec,/ En liten Fågell kalla	200–204			s. 29	
XI Jag swor en gång,/ till aldrig mera älska	205–206		N 1112 (s. 43)	s. 47	
II Herdinna säij/ hwad är iag hoos digh finner	207–210			s. 24 Osäker attribution enl. SD:I	
I Mer än wackra min herdinna	211–214			s. 21	
VI Jag weet En liten Pijga	215–216			s. 31	

	Visboken V21aq, UUB. Gråmarkerade är inkluderade i registret i V 21 aq	Anm. ang V 21 aq	Övriga arkivalier i UUB i vilken resp. dikt återfinns	Samlade Dikter I (SD:I), Samlade Dikter II (SD:II)	Övriga arkiv, om dikten inte finns i UUB
X Farwähl med din plåga,/ Cupido din låga	217–222		Palmskiöld 395 (s. 124–125), Westin 135 (s. 58–59)	s. 41	
XX Tröstu så skynda dig skönsta Climene	223–226			s. 80	
BXII Een fiskare-Broos wijsa giord för älskande Åkare. Entlig gapa Jag så länge	227–231		Palmskiöld 389, V 21 an (s. 51–52), N1121 (s. 407–408), N 1122 (s. 276–277)	s. 320	
VIII Så skyndar du dej från mej nu	232–235			s. 36	
FII Wreda lycka och Obljida	236–239		Westin 135 (s. 26–28), N 1112 (s. 29–31)	s. 190	
XXX Sur l'absence de l'aimable Bergere. Sidst gick förnögdh längst uth åth Stranden	240–244		Westin 135 (s. 11–13), N 1112 (s. 19–22)	s. 142	
Bröllop II. Vittinghofs Brudeskrift (1688)	245–270			SD:II s. 174	
XXI Vpmaningh till Älskogh åth den skiöna och unga Celimene. Skiönste ibland alla Skiöna	271–275		Westin 135 (s. 24–26)	s. 83	
FIV Vpmuntringh till förnöjelße. Frisk men du kan	276–280		Westin 135 (s. 7–8)	s. 200	
DI In promptu giord, der några goda wänner woro på en säker orth. Dantza min däckta män du är ung, och gör dig gladh	280			s. 249	
FVI Contre le Mariage. Jagh älskar frij att lefwa	281–284	Enl. SD:I samma som s. 122–125	V 7	s. 206	
XV Mig fehlas något, men iag weth eij hwad mig wäller	284–287			s. 60	
XXVI A L'aimable Bergere. Jag älska förr men utan plåga	288–296		N 1121 (s. 156, men SD:I har s. 373–374!), N 1142 (s. 261–263)	s. 120 Osäker attribution enl. SD:I	
XVII Kiärlekz korg med hier-tans Sorg. Så är Jag endast då på Jorden född till lijda	297–307			s. 66	
Grav II Graf-Skrift öfwer en Skiött som kallas Vnga Laße	308–311			SD:II s. 129	
Min flicka wredgas eij på mig	312	Olsson 1978, har attribuerat denna visa till Erik Lindschöld med stöd av en anteckning i Palmskiöld 493. Inre kriterier,		eij i SD:I	

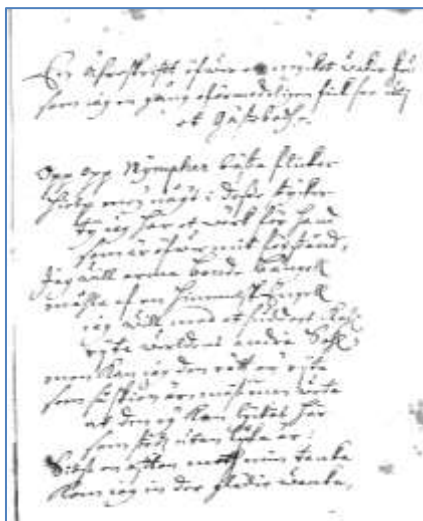
	Visboken V21aq, UUB. Gråmarkerade är inkluderade i registret i V 21 aq	Anm. ang V 21 aq	Övriga arkivalier i UUB i vilken resp. dikt återfinns	Samlade Dikter I (SD:I), Samlade Dikter II (SD:II)	Övriga arkiv, om dikten inte finns i UUB
		förutom att den finns i V21aq, torde dock snarare tyda på att Holmström är författaren, t.ex använder Holmström ”troo (mig/meij) fritt” frekvent och ”herdestaaf, slaf, graf” används i XXIII och XVI i liknande vändningar som här.			
XXVIII Vppå ett Conterfait. Alt för kierlekz fulla hierta	316–322			s. 134	
Bröllop I Hwem är så säll som den der blifwer	322	se s. 357		SD:II s. 171	
SVI På den frågan hwarföre det altijdh regnar när Guarde är uthe. Nu sku de åter fram som pläga Tordön härma	328		Palmskiöld 397	s. 240	
SVII Af samma tillfälle någre rader till Borgerskapet. J måste Bårgers Män Er ingenting beswära	329		Palmskiöld 397	s. 241	
Epigram XXXVI. Då iag en gång sufwit under ett trää	330		Westin 135	s. 388	
Epigram XXXVII. Åth en som rådde ... (registret har: Swar till en som rådt honom taga....)	330		Westin 135, N 1121	s. 389	
Epigram II. Vppå en Trä-gårdzmestere	331			s. 370	
Epigram XXXIV. På en tandlös kiäring	331		N 1122	s. 386	
Gåtor X. En skriff föruthan bläck	332		Palmskiöld 389	s. 355	
XXXI Sur le De part de l'aimable Bergere. Så är då äntlig nu den wrede tijd för händer	333–341		Westin 135 (s. 16–20), N 1121 (s. 156–159), N 1112 (s. 61–65)	s. 146	
XXV En ähredicht öfwer den underskiöna Cloris. Jag log altijdh när andra ängzligt klaga	342–345			s. 117	
XXIV Jag kund wähl lyckligt förr mot Astrils båga strijda	346–350		Westin 135 (s. 20–23), V21af (s. 257–264)	s. 112	

	Visboken V21aq, UUB. Gråmarkerade är inkluderade i registret i V 21 aq	Anm. ang V 21 aq	Övriga arkivalier i UUB i vilken resp. dikt återfinns	Samlade Dikter I (SD:I), Samlade Dikter II (SD:II)	Övriga arkiv, om dikten inte finns i UUB
XXIX A la plus aimable Bergere. En fremmand' herdes Man, doch från bekante länder	351–356			s. 138	
Bröllop I. Spalding Brudskriff (1688)	357–376			SD:II s. 159	
Allting må man eftergie	377	Olsson 1978, attribuerar denna till Olof Wexionius med frågetecken		ej i SD:I	
XXXIII Een Spegell, en Modell, en afbilld ästu worden	380–382		Westin 135 (s. 53, 55–56), V 4 (s. 121–128), N 1123 (s. 139–141)	s. 174	
<i>Här följer registret omfattande 4 blad. Därefter 2 uppslag (ej blad) med anteckningar av annan hand än visboken i övrigt ("klotter" enl. Grupe). Varken registret eller de följande två uppslagen är paginerade.</i>					
När iag hoos mig will begrunda	383			ej i SD:I	
Hwj will Tirsit sig beswära	385			ej i SD:I	
Namn	388			ej i SD:I	
Hwi will du liufwa wän	391			ej i SD:I	
Ack ädla skiönhet, Ack du täcka ... stycke	394			ej i SD:I	
Om Iris på mig	394			ej i SD:I	
Min jungfru sitt ned och blif icke wred	395			ej i SD:I	
Läderämbar, Läderämbar	397			ej i SD:I	
Nej men gå äran bårt din stygga	398			ej i SD:I	
Galna flicka du med skiel då heta bör	399			ej i SD:I	
Säj mig wad uptåg det är	401			ej i SD:I	
<i>Ovanstående dikt skulle ha fortsatt på nästkommande sida, men de sista sidorna (cirka 20 st) är utrivna, och därför finns resterande dikter endast med i registret.</i>					
Et lugn jag äntlig finna, dit ingen oblitt (hinna?)	404	Sid 402–418 saknas i visboken. Finns endast i registret		ej i SD:I	
Up med en ton min tunga	405		ej i SD:I		
Tänck om någon wille höra på	407		ej i SD:I		
Pockna hor(?) du Stabbo labbo raka ha ...	410		ej i SD:I		
Är doch fåfängt alt, alt fåfängt uppå Jorden	411		ej i SD:I		
Kan jag wähl nånsin nöjder wara som motgång	418		ej i SD:I		

	Visboken V21aq, UUB. Gråmarkerade är inkluderade i registret i V 21 aq	Anm. ang V 21 aq	Övriga arkivalier i UUB i vilken resp. dikt återfinns	Samlade Dikter I (SD:I), Samlade Dikter II (SD:II)	Övriga arkiv, om dikten inte finns i UUB
Hwi sakta som en flod rinnerkan des sorl	420			ej i SD:I	
Alting må dem bol(?)	421			ej i SD:I	
Hwad är vår ungdoms vår	424			ej i SD:I	
Det gangnar grenen at han skiäres	424			ej i SD:I	
Et stycke från Stockholm jag willas och är	426			ej i SD:I	
Et förnögt, fromt, ärbart stycke	430			ej i SD:I	
O Gud af hwilken all god gåfwa kommer	431			ej i SD:I	
Noach war vår första far Patriarken gamla	432			ej i SD:I	
III O Nechtergaal/ du som så härligt speclar			Palmskiöld 396, Westin 135 (s. 29–30), N 102 (s. 215), N 1112 (s. 47)	s. 26 Osäker attribution enl. SD	
IX O! frija bandh, o! sälle fångzlan			V 21 af (s. 69–74), V 4 (s. 55–60), Westin 135 (s. 28–29)	s. 39 Osäker attribution enl. SD:I	
XXII En ähreskrifft öfwer en mycket waker fru. Opp opp Nymphor bästa flickor			V 7 (J:H ^m)	s. 86	
XXXIV Klippings hanskar har iag låfwa			V 7 (JH ^m ström)	s. 177	
FIII En Krigsmans wijsa. Skall iag mig nu sielf förlåta			V 7	s. 193	
SII Kårf-gästbod. Jsræl Nilßon bugar sig			V 7 (JH ^m ström)	s. 224	
SIII Madammoiselle. Om nu Jungfru Brijta Maija			V 7 (I:H ^m)	s. 227	
SIV Encomium viresque pulveris tabaci. Sachta, sackta! med min dosa			V 7	s. 229	
SV En Suputhz förswar. Från Örebro så blef Ehr skrifwit			V 7, Palmskiöld 389, :4, (under Runius), N 1124 (s. 155–158, 161–164), V 7	s. 232 (står med annan hand "af Mårt. ⁿ Lillieh:k")	
SVIII Ähr ejj wänskap brörs den bästa tingh på Jorden			N 1121 (s. 25), N 1113 (s. 189–192)	s. 242 Ev. osäker attribution enl. SD:I	
DII En ny/ lustig och begärlig WISA Kom drängar/ kom pigor/ kom gässar/ kom flickor/ kom stintor			Palmskiöld 389 (tryck), Palmskiöld 493 (tryck)	s. 251 Osäker attribution enl. SD:I	
DIII Ängelska Schique. J wackraste flickor som trotzen de hurtiga gåßar				s. 256 Osäker attribution enl. SD	V 39, KB

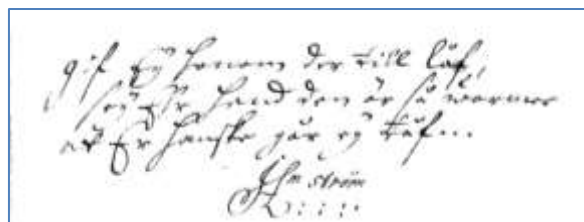
	Visboken V21aq, UUB. Gråmarkerade är inkluderade i registret i V 21 aq	Anm. ang V 21 aq	Övriga arkivalier i UUB i vilken resp. dikt återfinns	Samlade Dikter I (SD:I), Samlade Dikter II (SD:II)	Övriga arkiv, om dikten inte finns i UUB
DIV UNgkarlar som will' hållas för kiäcka			Palmskiöld 493, tryck (1694?)	s. 265 Osäker attribution enl. <i>SD:I</i>	
BI General Auditeurens Holmströms Verser öfwer en tahm biörn. Törs nå'n skyta uthaf lycka			N 1124 (s. 142)	s. 275	
BII Grafskrift öfwer Kung Carl XII:s Björn. Hwad menar du, min wän, at denna grafwen gömmer			Palmskiöld 397	s. 280	
BIII 1 - 6. Ordinarie Stockholmske Post-Tidender af d. 30 Januarii 1699				s. 282– 286	Ullenius 3, 4, Skara
B1. Jfrån then matlösa Staden				s. 282	Ullenius 3, 4, Skara
B2. Jfrån Strengnäs man förfarit				s. 283	Ullenius 3, 4, Skara
B3. Tyska Scholans vnga Qwanter				s. 284	Ullenius 3, 4, Skara
B4. Hos oß finns en Prophetissa				s. 285	Ullenius 3, 4, Skara
B5. Hwad som nu Mannfolcken giöra				s. 286	Ullenius 3, 4, Skara
B6. Från Kongsör slett intet höres				s. 286	Ullenius 3, 4, Skara
BIV Svenska ordinarie Pästtjender. Stockholm d. 5 Novembr 1699. Mycket nytt hörs här ifråå			V 7	s. 287	
BV Swar uppå de Nya Tidningar. Hwad som sidst från Stochholm skrefws				s. 290	Vs 34, KB
BVI Extract af en Knechte hustrus bref i Sörmland. West du hwad min wähn för nytt			V 7	s. 292	
BVII Blir det krig så måst wij fort				s. 294 Osäker attribution enl. <i>SD:I</i>	Vs 34, KB
BVIII En trösteskrifft till 5 personer. Så ha wij hört och sidt 5 skriffter om en piga			N 1121 (s. 156)	s. 295 Osäker attribution enl. <i>SD:I</i>	
FAI Det war en gång en unger katt				s. 343 Osäker attribution enl. <i>SD:I</i>	Vs 170, KB
FAII En räf en gång i Siönödwä				s. 344 Osäker?	Vs 34, KB
FAIII Een Sugga låg och sku få Grijsar				s. 345 Osäker?	Vs 34, KB
FAIV Så går med oß i våra da'r				s. 346 Osäker attribution enligt <i>SD:I</i>	Tessins Åkerödagbok

APPENDIX II: V 7

”Opp, Opp Nympher bästa flickor” i V 7, UUB.

Nedanstående förteckning omfattar de dikter som ingår i den visbok som finns i kapseln V 7 i UUB. Visboken saknar ett stort antal sidor, och den första dikten börjar med den senare delen av strof 3 av ”Contre le Mariage”. Visboken är således slaktad, men innehåller ett antal sidor i original, således ej vid senare tillfälle, sammanbundna sidor ur ett ursprungligen mer omfattande band. Bandet saknar pärmar och har omfattat ytterligare blad. Fragmentet är i oktav, 200 x 160 mm. Samtliga dikter är av Israel Holmström, och troligen av samma hand som V 21 aq, med undantag av ”Amarintha die ich hasse”, och sannolikt även ”Emot kärleekz ...”. Under sex dikter har Holmström skrivit sitt namn. Kapseln V 7 har på ett löst blad ”En gåta”. ”Jag är en nyttig ting”.

Namnteckning under ”Klippings hanskar”, i V 7 UUB.

	V 7	Anm. ang. V 7	Visboken V 21 aq, UUB.	Samlade Dikter I
FVI Contre le Mariage. Jagh älskar frij att lefwa	V 7	Börjar med senare delen av strof 3	281–284	Enl. <i>SD:I</i> samma som s. 122–125 och 281–284 i V 21 aq
FIII En Krigsmans wijsa. Skall iag mig nu sielf förlåta	V 7			s. 193
Emot kärleekz	V 7	Okänd visa		
BXIII Sidst om en mårگون goo/ så fick iag giffte tankar	V 7		191–199	s. 324
Amarintha die ich hasse	V 7	Tysk visa. Endast känd som melodianvisning i ett ”flügblatt” till Sigmund von Brinkens (1626–		

	V 7	Anm. ang. V 7	Visboken V 21 aq, UUB.	Samlade Dikter I
		1681) "Die Weiber-Treu / Der Frauen zu Weinsberg" där den hänvisas till "Zu singen nach dem Weiße: <i>Amarintha / die ich hasse / etc.</i> "		
XXII En ähreskrifft öfver en mycket waker fru. Opp opp Nymphers bästa flickor	V 7 (J:H ^m)			s. 86
XXXIV Klippings hanskar har iag låfwa	V 7 (JH ^m ström)			s. 177
S1. En sulten swarter mager kar	V 7 (I:H:f)		73	s. 211 "Holmströms middag"
S5. En rosenröder mund och krijte hwijta tänder	V 7		65	s. 216 "Holmströms middag"
S8. En wacker flicka med behag	V 7		66	s. 219 "Holmströms middag"
S10. Det trätte några sidst ej ljetet mellan sej	V 7		66	s. 221 "Holmströms middag"
S7. Så hwijter som en drifwa snöö	V 7		67	s. 218 "Holmströms middag"
S2. Jag skrifwer fljigt lefwer braa	V 7		68	s. 213 "Holmströms middag"
S12. Med denna versen iag förstår	V 7		69	s. 223 "Holmströms middag"
S3. Jag ligger gärna när iag får	V 7		70	s. 214 "Holmströms middag"
S4. Du äst en man som reesa ska	V 7		70	s. 215 "Holmströms middag"
S6. Kärlek och Krijg har iag mäst älskat öfwer alt	V 7		71	s. 217 "Holmströms middag"
S9. Fast man táf honom intet hörer	V 7		72	s. 220 "Holmströms middag"
S11. En iag ej berömma får	V 7		72	s. 222 "Holmströms middag"
SIII Madammoiselle. Om nu Jungfru Brijta Maija	V 7 (I:H ^m)			s. 227
SIV Encomium viresque pulveris tabaci. Sachta, sackta! med min dosa	V 7			s. 229
SII Kärf-giästbod. Jsrael Nilßon bugar sig	V 7 (JH ^m ström)			s. 224
SV En Suputhz förswar. Från Örebro så blef Ehr skrifwit	V 7			s. 232
BIV Svenska ordinarie Påsttjender. Stockholm d. 5 Novembr 1699. Mycket nytt hörs här ifråå	V 7			s. 287
BVI Extract af en Kneckte hustrus bref i Sörmanland. West du hwad min wahn för nytt	V 7			s. 292

APPENDIX III

Förteckning över samtliga visor och ”lätta” dikter i SVS utgåva av Israel Holmströms dikter.

Nedanstående förteckning upptar samtliga dikter i *Samlade Dikter:I* fram till och med sidan 346, samt i vilka arkiv respektive dikt återfinns, enligt uppgifter i SVS utgåva.

	Vis- boken V 21 aq, UUB	Palmski öld, UUB	Vitter- het (V), UUB	Vis- boken Westin 135, UUB	Barbara Leyon- cronas visbok 1691. Nordin 1112, UUB	Nordin (N), UUB	Vs, KB (G.G. Wrang- els vis- bok = Vs 34)	Hagaby- berga- vis- boken E4594, KB	Petter Aron Bergs visbok. V 170, KB	Rålamb 4° 131, KB	C.G. Tessins Åkerö- dagbok, KB (1767)	Bergs- hammar oord- nade papper, RA	A. Knut- zons visbok, LUB	W, Lin- köping	Ulle- nius 3 och 4, Skara
Kärleksdikter															
I Mer än wackra min herdinna															
II Herdinna säij/ hwad är iag hoos digh finner															
III O Nechtergaal/ du som så härligt spee- lar		396				102									
IV J Fouglar små som siunga i Skougen															
V J går blef iag mäd spee,/ En liten Fågell kalla															
VI Jag weet En liten Pijga							Vs 34								
VII Contre L'amour. Kiärleken syns wähl först															
VIII Så skyndar du deij från mej nu															
IX O! frija bandh, o! sälle fångzlan			V 4, V 21 af											W 44	
X Farwähl med din plåga,/ Cupido din låga		395												W 45	
XI Jag swor en gång,/ till aldrig mera älska															
XII Jag swor wähl en gång förr at aldrig mera älska							Vs 43								
XIII Man har befalt att iag här werser skulle skrifwa															
XIV Ach hårda höga himmel, ach! hur länge måst iag lijda															

	Vis- boken V 21 aq, UUB	Palmki öld, UUB	Vitter- het (V), UUB	Vis- boken Westin 135, UUB	Barbara Leyon- cronas visbok 1691. Nordin 1112, UUB	Nordin (N), UUB	Vs, KB (G.G. Wrang- els vis- bok = Vs 34)	Hagaby- berga- vis- boken E4594, KB	Petter Aron Bergs visbok. V 170, KB	Rålamb 4° 131, KB	C.G. Tessins Åkerö- dagbok, KB (1767)	Bergs- hammar oord- nade papper, RA	Å. Knut- zons visbok, LUB	W, Lin- köping	Ulle- nius 3 och 4, Skara
XV Mig fehlas något, men iag weth eij hwad mig wåller															
XVI Dhen trogne Tyrreis klagan öfwer dhen wackra Belides hårdheet. Kommer skåder, Heerdar all						N 1121									
XVII Kiärlekz korg med hiertans Sorg. Så är Jag endast då på Jorden född till lijda															
XVIII Wist är Jag födder på Jorden till lijda						N 1121	Vs 43							W 44, W 45	
XIX Ödemark i willa Skougar,/ Der som ängzlan walt sitt boo															
XX Tröstu så skynda dig skiönsta Climene															
XXI Vpmaning till Ålskogh åth den skiöna och unga Celimene. Skiönste ibland alla Skiöna															
XXII En ähreskrifft öfwer en mycket waker fru. Opp opp Nympher bästa flickor			V 7												
XXIII Stockholms flickor lät Ehr fågring/ frija mig från den belägring		395													
XXIV Jag kund wähl lyckligt förr mot Astrils båga strijda			V 21 af												
XXV En ähredicht öfwer den underskiöna Cloris. Jag log altijdh när andra ängzligt klaga															
XXVI A L'aimable Bergere. Jag älska förr men utan plåga						N 1121, N 1142									

	Vis- boken V 21 aq, UUB	Palm- ski öld, UUB	Vit- ter- het (V), UUB	Vis- boken Westin 135, UUB	Barbara Leyon- cronas visbok 1691. Nordin 1112, UUB	Nordin (N), UUB	Vs, KB (G.G. Wrang- els vis- bok = Vs 34)	Hagaby- berga- vis- boken E4594, KB	Petter Aron Bergs visbok. V 170, KB	Rålamb 4° 131, KB	C.G. Tessins Åkerö- dagbok, KB (1767)	Bergs- hammar oord- nade papper, RA	Λ. Knut- zons visbok, LUB	W, Lin- köping	Ulle- nius 3 och 4, Skara
XXVII Här skrifwer den hwars hand och hierta du har bundit															
XXVIII Vppå ett Conterfait. Alt för kierlekz fulla hierta															
XXIX A la plus aimable Bergere. En fremmand' herdes Man, doch från bekante länder															
XXX Sur l'absence de l'aimable Bergere. Sidst gick förnögdh längst uth åth Stranden															
XXXI Sur le De part de l'aimable Bergere. Så är då äntlig nu den wrede tijd för händ- der						N 1121	Vs 39								
XXXII Den olyckelige Sylvanders ynckefulla lefwerne och önskelige död. Sist när iag tanckefull min tijd till att förstöra		389:1, 2	V 4			N 1121: 1, 2	Vs 43, Vs 143								
XXXIII Een Spegell, en Modell, en afbildd ästu worden			V 4			N 1123								W 45, W49a	
XXXIV Klippings hanskar har iag läfwa			V 7			N 1115, N 1142	Vs 34, Vs 143								
Förnöjsamhetsvisor															
I Contre La Fortune. Är Jagh endast född till lijda		394	V 4			N 1115								W 45	
II Wreda lycka och Oblijda															
III En Krigsmans wijsa. Skall iag mig nu self förlåta			V 7												

	Vis- boken V 21 aq, UUB	Palmski öld, UUB	Vitter- het (V), UUB	Vis- boken Westin 135, UUB	Barbara Leyon- cronas visbok 1691. Nordin 1112, UUB	Nordin (N), UUB	Vs, KB (G.G. Wrang- els vis- bok = Vs 34)	Hagaby- berga- vis- boken E4594, KB	Petter Aron Bergs visbok. V 170, KB	Rålamb 4° 131, KB	C.G. Tessins Åkerö- dagbok, KB (1767)	Bergs- hammar oord- nade papper, RA	Å. Knut- zons visbok, LUB	W, Lin- köping	Ulle- nius 3 och 4, Skara
IV Vpmuntringh till förnöijelße. Frisk men du kan															
V Lustig frisk opp/ Hwarföre skall iag sö- ria		395													
VI Contre le Mariage. Jagh älskar frij att lefwa	2		V 7												
Sällskapspoesi															
I [Svit av dikter till sällskapet vid ett mid- dagsbord]															
1. En sulten swarter mager kar			V 7												
2. Jag skrifwer fljigt lefwer braa			V 7: 1, 2												
3. Jag ligger gärna när iag får			V 7:1, 2												
4. Du äst en man som reesa ska			V 7												
5. En rosenröder mund och krijte hwijta tänder			V 7												
6. Kärlek och Krijg har iag mäst älskat öfwer alt			V 7												
7. Så hwijter som en drifwa snöö			V 7												
8. En wacker flicka med behag			V 7												
9. Fast man tåf honom intet hörer			V 7												
10. Det trätte några sidst eij ljitet mellan seij			V 7												
11. En iag eij berömma får			V 7												
12. Med denna versen iag förstår			V 7												
II Kårf-giästbod. Jsrael Nilßon bugar sig			V 7												
III Madammoiselle. Om nu Jungfru Brijta Maija			V 7												

	Vis- boken V 21 aq, UUB	Palm- ski öld, UUB	Vit- ter- het (V), UUB	Vis- boken Westin 135, UUB	Barbara Leyon- cronas visbok 1691. Nordin 1112, UUB	Nordin (N), UUB	Vs, KB (G.G. Wrang- els vis- bok = Vs 34)	Hagaby- berga- vis- boken E4594, KB	Petter Aron Bergs visbok. V 170, KB	Rålamb 4° 131, KB	C.G. Tessins Åkerö- dagbok, KB (1767)	Bergs- hammar oord- nade papper, RA	Å. Knut- zons visbok, LUB	W, Lin- köping	Ulle- nius 3 och 4, Skara
IV Encomium viresque pulveris tabaci. Sachta, sackta! med min dosa			V 7												
V En Suputhz förswar. Från Örbroo så blef Ehr skrifwit		389	V 5:4, V 7			N 1124: 1, 2	Vs 34, Vs 57a								
VI På den frågan hwarföre det altjdh reg- nar när Guarden är uthe. Nu sku de åter fram som pläga Tordön härma		397													
VII Af samma tillfälle någre rader till Bor- gerskapet. J måste Bårgers Män Er ingen- ting beswära		397													
VIII Åhr ej wänskap brörs den bästa tingh på Jorden						N 1113, N 1121:1, 2	Vs 34, Vs 39, Vs 43								
Dansvisor															
I In promptu giord, der några goda wän- ner woro på en säker orth. Dantza min dåcka män du är ung, och gör dig gladh															
II En ny/ lustig och begärlig WISA Kom drängar/ kom pigor/ kom gåssar/ kom flickor/ kom stintor		389, 493													
III Ångelska Schique. J wackraste flickor som trotzen de hurtiga gåßar							Vs 39								
IV UNgkarlar som will' hållas för kiäcka		493													
V WÅra Monsieurer och unga Bussar		493					U 15								
Burleska dikter															

	Vis- boken V 21 aq, UUB	Palm- ski öld, UUB	Vit- ter- het (V), UUB	Vis- boken Westin 135, UUB	Barbara Leyon- cronas visbok 1691. Nordin 1112, UUB	Nordin (N), UUB	Vs, KB (G.G. Wrang- els vis- bok = Vs 34)	Hagaby- berga- vis- boken E4594, KB	Petter Aron Bergs visbok. V 170, KB	Rålamb 4° 131, KB	C.G. Tessins Åkerö- dagbok, KB (1767)	Bergs- hammar oord- nade papper, RA	Å. Knut- zons visbok, LUB	W, Lin- köping	Ulle- nius 3 och 4, Skara
I General Auditeurens Holmströms Verser öfwer en tahn biörn. Törs nå'n skryta ut-haf lycka						N 1124: 1, 2									
II Grafskrift öfwer Kung Carl XII:s Björn. Hwad menar du, min wän, at denna grafwen gömmer		397:1, 2												W 43	
III Ordinarie Stockholmske Post-Tidender af d. 30 Januarii 1699															
1. Jfrån then matlösa Staden															
2. Jfrån Strengnäs man förfarit															
3. Tyska Scholans vnga Qwanter															
4. Hos oß finns en Prophetissa															
5. Hwad som nu Mannfolcken göra															
6. Från Kongsör slett intet höres															
IV Swenska ordinarie Påsttjender. Stock-holm d. 5 Novembr 1699. Mycket nytt hörs här ifråå			V 7				Vs 34								
V Swar uppå de Nya Tidningar. Hwad som sidst från Stochholm skrefws							Vs 34								
VI Extract af en Kneckte hustrus bref i Sörmanland.West du hwad min wähn för nytt			V 7				Vs 34								
VII Blir det krig så måst wij fort							Vs 34								

	Vis- boken V 21 aq, UUB	Palmski öld, UUB	Vitter- het (V), UUB	Vis- boken Westin 135, UUB	Barbara Leyon- cronas visbok 1691. Nordin 1112, UUB	Nordin (N), UUB	Vs, KB (G.G. Wrang- els vis- bok = Vs 34)	Hagaby- berga- vis- boken E4594, KB	Petter Aron Bergs visbok. V 170, KB	Rålamb 4° 131, KB	C.G. Tessins Åkerö- dagbok, KB (1767)	Bergs- hammar oord- nade papper, RA	Λ. Knut- zons visbok, LUB	W, Lin- köping	Ulle- nius 3 och 4, Skara
VIII En trösteskrift till 5 personer. Så ha wij hört och sidt 5 skriffter om en piga						N 1121									
IX Klagedicht Öfwer den sorg som en unger swän sig tillbringar.		389				N 1124: 1, 2	Vs 33, Vs170								
X Fahn weet hwad fahr min tänkte							Vs170								
XI WJßerlig war iagh då Galen i Pannan		493												W 45, W52b	
XII Een fiskare-Broos wijsa giord för älskande Åkare. Entlig gapa Jag så länge		389	V 21 an			N 1121, N 1122	Vs 57a								
XIII Sidst om en mårgon goo/ så fick iag gifte tankar		395:1, 2	V 7												
XIV Jngen så fullkomblig skattas						N 1124									
Fabler															
I Det war en gång en unger katt															
II En räf en gång i Siönöd wa							Vs 34								
III Een Sugga låg och sku få Grijsar							Vs 34								
IV Så går med oß i våra da'r															

¹ Israel Holmström. *Samlade Dikter. I*, Bernt Olsson, Barbro Nilsson, Paula Henriksson (utg.), Svenska Vitterhetssamfundet, Stockholm 1999.

² Originalbrev skrivna av Holmström finns i Riksarkivet: till Erik Dahlberg, generalguvenör, 1693 från Stockholm, Erik Dahlbergs samling RA/720269, volym B6a:E 3495, till Generalmajor Henrik Fleming, 1693, Sävstaholmssamlingen II, släkten Fleming, RA/720842.013, volym E 9430, till general Nils Bielke, 1697 från Stockholm, Bielkesamlingen RA/720095.022 volym E 2086, till Nils Posse af Sävby, överkommendant, tre brev 1702 från Wurgén (högkvarter 1701–1702), i Posseska samlingen

RA/720732, volym E 5092, till general Bernhard von Liewen, januari 1703 från Jakowitz, Wijksamlingen, RA/720900.020 volym E 2838, till Magnus Stenbock från Heilsberg 17 maj 1704 (härlägre 1703–1704), Ericssbergsarkivet.

³ Email 2011-03-04 i författarens ägo.

⁴ De la Gardieska samlingen, Ekeblad 14:3, Lund Universitetsbibliotek.

⁵ Germund Frunck, "Ett bidrag till Israel Holmströms monografi", i *Samlaren*, Upsala 1881, s. 78, 88 f.; av Frunck återopade dokument finns i Westinska samlingen, UUB, signum 698.

⁶ Enligt Anders Grapes anteckning.

⁷ Bernt Olsson, "Israel Holmström. En författarskapsinventering", i *Samlaren*, Stockholm 1995, s. 9.

⁸ *Ibid.*, s. 18.